

NOTAT fra foredrag 18. april 2018
"Bondens frisættelse"
v/Birgit Løgstrup, cand.mag., dr.Phil. og forfatter

Foreningens formand var glad for at kunne byde velkommen til i alt 56 fremmødte på sæsonens sidste foredragsaften, hvor medlemmer fra SSF også var indbudt.

Rettede naturligvis en stor velkomst til Birgit Løgstrup, der skulle gøre os meget klogere på bl.a. de store landboreformer, der var i Danmark i perioden fra 1750-1810 og som alt i alt resulterede i helt anden struktur og livsbetingelser for den danske bonde.

Strukturen for et gods var jo, at der blev afgivet en brugsret til en fæstegård og der kunne f.eks. være op til 10 fæstegårde i en landsby, hvor hver især dyrkede deres jord. Jordstykkerne var som regel aflange og smalle jordlodder, der lå rundt om landsbyen. Udstykningen og pasningen af jorden for en fæstegård var ikke uden betingelser, idet fællesskabet dvs. tinget bestemte, hvornår der måtte sås osv.

Der var mange forskellige driftsformer rundt omkring i landet, men normalt blev jorden kun drevet/dyrket 2 år i træk, hvorefter der fulgte en hvilepause på 1 år og hvorfor mon: Der var mangel på husdyrgødning til at gøde jorden med.

En gård kunne skifte status alt efter, hvordan godsejeren behandlede den: En herregård blev bondegård, når en herremand flyttede ud fra den og bortfæstede den til en bonde. Omvendt blev en bondegård herregård, når en adelsmand flyttede ind og overtog driften. Sidst og ikke mindst krævedes det, at udstederen af et fæstebrev selv ville bo i huset, hvis han ønskede at sætte en fæstebonde ud.

Kong Chr. V's hofmarskal Moltke rådgav kongen omkring en bedre udnyttelse af landbrugsjorden ved at gøre jordlodderne større og som medførte, at fæstejorde blev omfordelt til større lodder, men godsejeren havde fortsat ejendoms- og beslutningsretten.

Har nogle mon tænkt over, at der i skifterne hos en bondefamilie sjældent indeholdt store pengebeløb, hvilket uden at kunne bevise det, er en halv sandhed, da der sikkert er lagt noget til side under madrassen, som man siger.

Perioden var én af Danmarkshistoriens vigtigste og medførte gennemgribende konsekvenser for samfundet, hvor landsbyfællesskaberne mere eller mindre blev opløst.

Fakta er, at fra 1800-tallet blev begreber som herregårde og gods mere og mere udflydende og selvom ordene overlevede, er det i dag vanskeligt at udskille herregårde og godser fra andre ejendomme ud fra andet end deres historie. Bøndernes retsstilling - og ja, til den helt almindelige og i dag kendte bondegård - blev via en række lovindgreb bedre sikret.

Undervejs besvarede Birgit Løgstrup mange spørgsmål og udtrykte glæde ved at holde netop foredraget i denne slægtsforskerkreds, hvor der var så mange interesserede tilhørere.

Aftenen afsluttedes kl. 21.10 med ønsket om en god sommer.

Elin Oensbo